

toe met een klein, wit bloemtakje in de hand, zeggende: „kijk eens, man, wat 'n lief plantje; dat heb ik nog nooit gezien". Verbaasd en met een gevoel, dat ik niet best beschrijven kan, was mijn weder woord: „geen wonder, waarlijk, want honderden liefhebbers, hoe ze 't land ook hebben doorkruist, zagen *dàt* nooit! Gij hebt daar onbewust een schoone vondst gedaan. Het is het zeldzame plantje, waarnaar ik sedert jaren zoek en dat ik ook weer vandaag hoopte te vinden".

Te begrijpen is 't, dat zij, veel voldoening gevoelende over haar ontdekking, mijn lange uitblijven gemakkelijk vergat — en later, als floristen van elders ons bezochten, met stralenden blik verhaalde hoe *zij* de eerste *Spiranthes* vond.

't Was een „reuzen" aar, die eerste, een exemplaar, toevallig, zoo groot en mooi als men ze zelden aantreft, en in de beste periode van haar bloei. Ze werd met ongewone omzichtigheid, ja, met 'n zekere piëteit in den trommel geborgen en is als eene curiositeit bewaard gebleven.

Daarna samen links nog even het broek ingaande, zagen we dadelijk meerdere witte aartjes boven 't gras uitsteken en een goede honderd meter verder stonden we op 'n plaats, waar de *Spiranthes* in onze nabijheid bij dozijnen pronkte. Deze groeiplaats was de eerst-ontdekte der drie rondom de Swartbroeker Peel, — die, helaas, thans alle sedert 1913 en '14 door de gemeente-ontginning zijn vernietigd.

In 1911 is intusschen in de gemeente Ell-Hunsel, ongeveer 10 K.M. zuid-oostelijk van Weert de *Spiranthes* nog ontdekt op een aan die gemeente behoorend heideveld, waar de plant bij enkele exemplaren verspreid voorkomt over eene uitgestrektheid van verscheidene hectaren.

Spiranthes aestivalis bestaat dus nog in Nederland! Alleen moet er in de Flora's de naam „Weert" bij worden geschrapd. Maar 't gevaar voor haar verdwijnen, — en dan zou 't misschien voor goed zijn, — blijft even groot. Bedoeld heideveld is nl. in perceelen verpacht en reeds hebben in de laatste drie jaren verschillende pachters hun perceel geheel of gedeeltelijk ontgonnen. Doortastende maatregelen zijn dus onverwijld noodig, om zeldzame planten en een stuk natuurgrond in wezen te houden in eene streek, waar binnen afzienbaren tijd het landschap van aanschijn en van karakter totaal zal zijn veranderd.

VER STRAETEN.

POPULIEREN.

II.

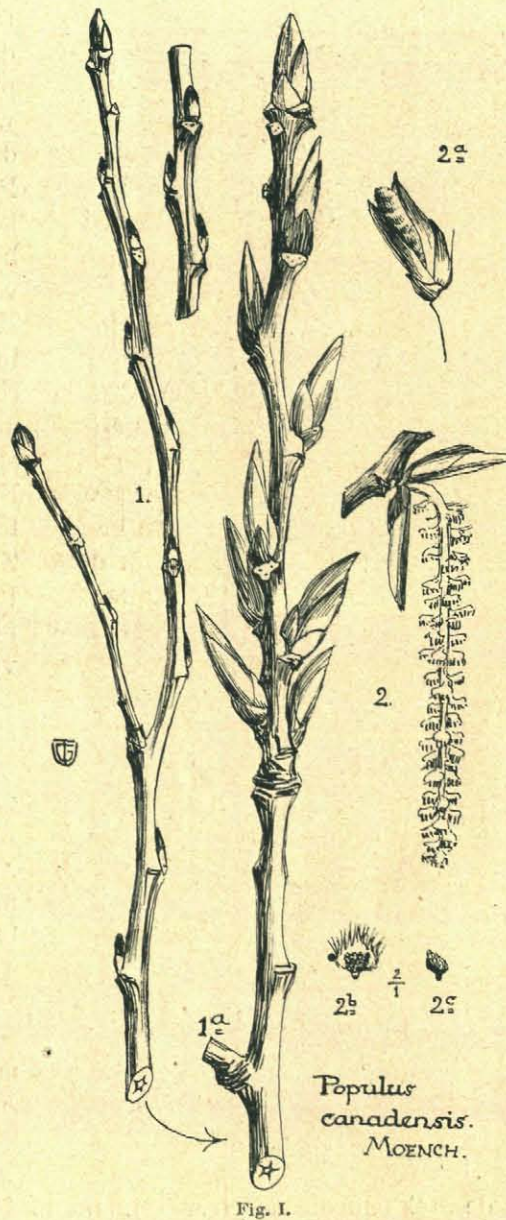
WIE in Baarn en Soestdijk bekend is, weet natuurlijk ook de mooie laan, die langs „De Naald" loopt. Bij het zonnigste zomerweer, zelfs bij volkomen windstilte, waait het daar echter schijnbaar toch; maar wie gevoelig is voor tocht, behoeft dien weg daarom nog niet te vermijden, want wat is het geval? Hij is geheel beplant met populieren, breedkruinige popels met trillende blaadjes, die een aanhoudend

gesuis laten hooren. Op 't oogenblik, dat gij dit leest, zullen er echter pas langzamerhand de bloekatjes aan komen, en in dien ontbladerden toestand komt het bamboe-achtig uiterlijk van populiertwijgen juist goed tot zijn recht. Als algemeen kenmerk der verschillende soorten geldt ook het vijfstralige merg der takken, terwijl verder alle populieren aan de winterknoppen dadelijk zijn te herkennen aan de korte, halfomsluitende schub aan den buiten-onderkant der knoppen.

Toch geeft de determinatie der soorten onderling den leek nog wel eens moeite; want wie zou op 't eerste gezicht bij fig. I, tak 1 en 1a takken van dezelfde boomsoort vermoeden? En toch is dit zoo; de dunne tak (1) is namelijk een éénjarige worteluitlooper met slechts bladknoppen, waaraan de kurkribben, drie van knop tot knop, duidelijk zijn te zien; de dikke tak (1a) is er een met bloeknoppen uit den kruin van den boom, en wel beide van den *Canadeeschen Populier*. Hoe het meeldraadkatje (2) bij deze soort uit den knop komt, toont ons 2a, terwijl 2b een enkele bloem laat zien met de 15 roodkoppige meeldraden en de witte, langgewimperde schub, die afvalt bij rijpheid der, dan geel geworden, meeldraden (2c).

Figuur II geeft een tak van onzen inheemschen *Zwarten Populier*, wiens winterknoppen zoo karakteristiek buitenwaarts zijn omgebogen (1). Ook hier zijn de kleinere bladknoppen van de grootere bloeknoppen te onderscheiden. Bij het uitbotten van het meeldraadkatje (2) ziet men hoe dit er regelmatig geruit uit ziet ten gevolge

van de witte plekken der schubben, die rossig rood zijn gewimperd en een bloem met 15 meeldraden omhullen (2a). Het vruchtkatje in onrijpen toestand is

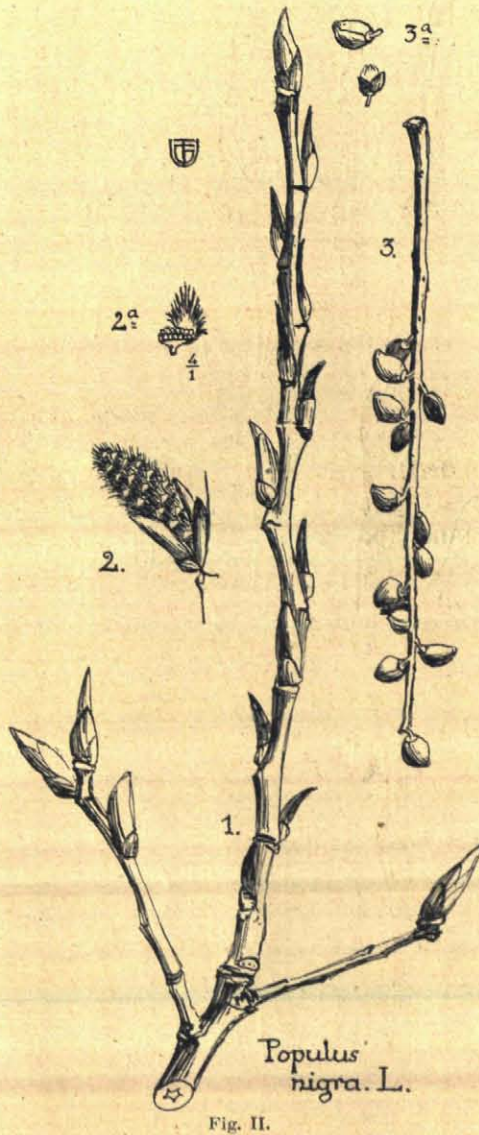

bij 3 afgebeeld; uit de groene vruchtjes (3a) komt weldra het witte vruchtpluis te voorschijn.

Nu hebt gij onder de afgebeelde populieren misschien tevergeefs naar een tak van den *Italiaanschen Populier* gezocht, dien statig oprijzenden boom met zijn pyramidalen kruin, die zeer typisch ook wel *Kaarspopulier* heet. Ik verwijs u daarvoor echter naar den Zwarten Populier, omdat de winterknoppen geen kenschetsend verschil vertoonen. De boom is dan ook eigenlijk een „varieteit“ van den Zwarten Populier. Afkomstig uit Midden-Azië, werd hij in de 18e eeuw in Europa aangeplant, waar hij in het eene land veel beter gedijde dan in het andere; in Engeland bijvoorbeeld is hij sindsdien weer bijna uitgestorven; in Noord-Duitschland gaat hij sedert een halve eeuw ook zeer achteruit; maar in Zuid-Duitschland en Italië groeien de Italiaansche Populieren zeer voorspoedig, niettegenstaande ze slechts door stekken vermenigvuldigd kunnen worden. Immers ze komen in bovengenoemde landen slechts in mannelijke exemplaren voor.

Terloops voeg ik hier even een opmerking aan toe omtrent vrouwelijke Kaarspopulieren of *Populus pyramidalis*. Naar aanleiding van een, jaren geleden in „de Levende Natuur“ voorgekomen bericht, dat er doór de Luntersche Tuinbouw Vereeniging uit Boheemsch zaad vrouwelijke *P. pyramidalis* gekweekt zouden zijn, stelde ik mij in verbinding met Notaris R. Dinger te Lunteren, die zoo vriendelijk was mij direct vrucht-katjes te zenden afkomstig van zoo'n exemplaar en ook van boomen, gegroeid

uit de stekken, die de Heer Teixeira in 1879 uit Venetië zond op verzoek onzer Regeering. Deze stekken hadden echter sterke *P. nigra*-neigingen, terwijl ook de Boheemsche zending waarschijnlijk afkomstig was van een bastaard van *P. nigra* en *P. pyramidalis*. De heer Dinger schreef mij dan ook, dat naar zijn meening

„indertijd als toevallige afwijking is ontstaan een populier, die veerachtig groeide (de bekende Italiaansche populier). Deze werd om zijn fraaien vorm vegetatief voortgezet. Daar het eenmanlijk exemplaar was, vermenigvuldigde men hierdoor manlijke exemplaren. Als zaailing vermoedelijk afkomstig van *P. nigra*, zal bestuiving op vrouwelijke *P. nigra* het meeste vat hebben. Uit zaden van Nigra moeder en Pyramidalis-vader kunnen planten komen met vaders of moeders kenmerken, dus vrouwelijke in vedervorm en manlijke met breeden kruin, of omgekeerd vrouwelijke breed en manlijke lang en smal”.

Het bleef echter slechts bij proeven, wat dit voortplanten langs geslachten weg betreft; in de praktijk hield men zich bij het stekken. Men heeft wel eens de theorie verkondigd, dat de uitgeplante stekken toch den leeftijd behielden van den boom, waarvan men ze sneed, zoodat ze eindelijk tegelijk met dezen, zij het na eeuwen, hun natuurlijke dood moesten sterven. De ervaring heeft dit evenwel nog niet bevestigd en dus behoeven wij nog niet te vreezen, dat de mooie Italiaansche Populieren welhaast zullen uitsterven. Wat zouden wij ze missen! Ze typeeren een landschap; en wie in Italië heeft gereisd herinnert ze zich zeker ook als de statige, zwarte kerkhofboomen, die Böcklin zoo onvergelykelijk mooi weergaf op zijn schilderij: „Toteninsel“. Die Italiaansche Populieren vertegenwoordigen een geheel apart genre in ons geboomte; en 't is alsof ze dit wel weten, want op een afstand lijkt het net of zoo'n boom, als een dametje haar rokjes stijf om zich heen trekt om niet in aanraking met de rest te komen. Terecht zegt Jacques Perk dan ook van deze boomsoort:

»De popel streeft omhoog met trotsch verachten
Der aarde.«

G. TE WINKEL.

EEN PAAR BOOMALGEN.

ERWIJL men in tropische landen haast geen boomblad kan vinden, waarop geen vertegenwoordigers voorkomen van de groote groep der *algen* of *wieren*, treft men bij ons verreweg de meeste leden dezer plantenaafdeeling aan in het zoete, zoute of brakke water. Toch neemt dit niet weg, dat ook in ons land sommige algen een bestaan in de lucht leiden en misschien is het de moeite waard op een dezer plantjes, die onder ieders bereik zijn, eens even de aandacht te vestigen.

Natuurlijk kunnen de op het land levende wieren toch alleen bestaan op vochtige plaatsen. Wij kunnen derhalve alleen daar hun optreden verwachten, waar het hemelwater lang wordt vastgehouden en waar tevens het daglicht kan doordringen. Want de wieren bezitten, zooals iedereen weet, bladgroen of althans een stof, die hieraan zeer nauw verwant is, en vormen, evenals de hogere planten, zetmeel onder invloed van het zonnelicht. Een plaats nu, welke beantwoordt aan de twee eischen, die we daareven gesteld hebben, is o.a. de schors der boomen. Deze houdt in zijn spleten, openingen en kuiltjes enz.